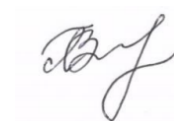

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ЯРЕМКО ГАЛИНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 37.013:373 (94)

**ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК
УЧИТЕЛІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ АВСТРАЛІЇ**

13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Львів – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному університеті «Львівська політехніка», Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
МУКАН Наталія Василівна,
Національний університет
«Львівська політехніка»,
завідувач кафедри іноземних мов.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
БІДЮК Наталія Михайлівна,
Хмельницький національний університет,
завідувач кафедри практики іноземної мови
та методики викладання;

кандидат педагогічних наук
БОНДАРЧУК Олена Анатоліївна,
Перші Київські курси іноземних мов,
Управління освіти і науки
Кам'янець-Подільської міської ради,
старший методист.

Захист відбудеться 29 червня 2017 р. о 12⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.052.24 у Національному університеті «Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12, 2-й поверх, к. 226.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. Професорська, 1 та на сайті <http://www.lp.edu.ua/research/dissertations-directory>.

Автореферат розісланий 27 травня 2017 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. Л. Сушенцева

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Сучасному суспільству притаманні глобалізаційні процеси, посилення конкуренції у сфері освіти та науки, створення транснаціональних навчальних закладів, відкриття філій університетів поза межами країни. Освіта стає головним пріоритетом високорозвинених держав, а її фінансування – однією із найбільших статей видатків бюджету. У таких умовах зростають вимоги до фахівців, які працюють у сфері освіти: акцентується необхідність їхнього неперервного професійного розвитку, збільшується відповідальність за результати їхньої діяльності. Надання учителям відповідних та своєчасних можливостей для професійного розвитку, всебічна підтримка шкільних лідерів, колег, батьків і системи неперервної педагогічної освіти є засобом покращення результатів навчання учнів, удосконалення педагогічної діяльності вчителів і школи загалом.

В Україні відбуваються трансформаційні процеси у сфері освіти, оновлюється зміст шкільних програм, навчальних планів відповідно до сучасних суспільних, політичних та економічних вимог і з урахуванням тенденцій міжнародного освітнього простору. На законодавчому рівні це закріплено у Законі «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Модернізують педагогічну освіту, оновлюють дидактичні системи, методики викладання і педагогічні стратегії, розглядають можливості застосування інноваційних методів та форм навчання, розробляють критерії оцінювання діяльності загальноосвітніх шкіл. Такі тенденції зумовлюють необхідність модернізації неперервного професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл, розроблення методичних рекомендацій стосовно його організації.

Важливу роль у розвитку системи неперервної педагогічної освіти в Україні відіграє дослідження досвіду організації професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл за кордоном. Австралія є однією із країн, що мають важливе значення у міжнародному освітньому просторі. Австралійські університети надають транснаціональну освіту, входять у рейтинги найкращих університетів світу. Згідно з міжнародним оцінюванням, результати навчальних досягнень австралійських школярів належать до п'ятірки найкращих серед 30-ти країн, що входять до ОЕСР. Показник грамотності дорослих у країні становить 99 %. В Австралії на межі XX–XXI ст. відбувається модернізація програм підготовки вчителів. На національному рівні створюють системи стандартів професійного викладання, що доповнюють стандартами місцевих рад, та формують нормативно-правову базу професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл країни. Посилюється співпраця університетів та загальноосвітніх шкіл задля отримання якісного професійного досвіду та інтенсифікації досліджень у галузі професійного розвитку педагогів.

Проблема неперервної педагогічної освіти та професійного розвитку вчителів у різних країнах є предметом наукових розвідок низки дослідників, які вивчали, зокрема: політичний, соціальний, культурний та економічний аспекти

неперервного професійного розвитку (Х. Коннелл (H. Connell), Дж. Данієлс (G. Daniels), К. Дей (C. Day), М. Скілбек (M. Skilbeck); удосконалення програм професійного розвитку (Б. Беннетт (B. Bennett), Р. Доббінс (R. Dobbins), Р. Саундерс (R. Saunders); зміст професійного розвитку (С. Бол (S. Ball), М. Фуллан (M. Fullan), А. Харгрівес (A. Hargreaves), М. Хуберман (M. Huberman), Дж. Соудер (J. Sowder); початкову освіту вчителів (Р. Бейкер (R. Baker), Ш. Скот (Sh. Scott), Б. Шоверс (B. Showers); компоненти, принципи ефективного професійного розвитку (Д. Бол (D. Ball), Д. Кларке (D. Clarke), М. Кочрен-Сміт (M. Cochran-Smith), Д. Коген (D. Cohen), Р. Елмор (R. Elmore); полікультурну складову професійного розвитку (Р. Крейвен (R. Craven), Ф. Хан (F. Han), А. Єнг (A. Yeung); інформаційно-комунікаційні технології у професійному розвитку (П. Альбїон (P. Albion), Дж. Пірсон (J. Pearson), С. Престрідж (S. Prestridge); моделі, методи і форми професійного розвитку М. Бернс (M. Burns), Е. Гейбл (E. Gable), М. Хукер (M. Hooker), Л. Сазерленд (L. Sutherland), Л. Ватсон (L. Watson).

Українські науковці вивчали особливості професійної підготовки вчителів: філософія освіти (В. Андрущенко, В. Бех, І. Зязюн); розвиток освіти дорослих у міжнародному освітньому просторі (С. Гончаренко, М. Кадемія, О. Огієнко); андрагогічні засади підготовки педагогів (М. Архипова, С. Зінченко); неперервна професійна освіта (Н. Ничкало, О. Кузнєцова); післядипломна освіта (А. Кузьмінський, С. Овчаров, В. Руссол); професійний розвиток педагогів (Я. Бельмаз, Н. Муқан, О. Садовець); особистісно-професійний розвиток педагогів (В. Щербіна); професійне зростання педагога (Л. Литвинюк). Також завершені компаративно-педагогічні розвідки (Н. Бідюк, О. Матвієнко, Л. Пуховська, А. Сбруєва). Водночас І. Баліцька, О. Бондарчук, Л. Глушок, Л. Голуб, С. Кириченко, С. Корешкова, Л. Костіна, І. Майорова, Т. Семенченко, Г. Слосанська досліджували окремі аспекти педагогічної освіти в Австралії, однак цілісного аналізу професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії ще не виконували.

Аналіз джерельної бази дослідження та вивчення досвіду України щодо забезпечення професійного розвитку вчителів уможливили виявлення суперечностей між: вимогами сучасного суспільства щодо професійного розвитку педагога та професійною компетентністю вчителів загальноосвітніх шкіл України; розвитком сучасної системи неперервної педагогічної освіти та необхідністю вдосконалення її нормативно-правової бази, організаційного та науково-методичного забезпечення; потребою реформування шкільної освіти в Україні та можливістю використання здобутків зарубіжного досвіду.

Аналіз наукових праць обґрунтовує доцільність і необхідність дослідження. Актуальність проблеми, її недостатнє теоретичне і практичне вивчення зумовили вибір теми дослідження **«Професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертації відповідає науковому напрямку кафедри іноземних мов Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми лінгвістики науково-технічного і художнього тексту, питання лінгвометодики та

педагогіки». Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукової теми «Теорія і практика розвитку освітніх систем та професійної підготовки фахівців в умовах трансформаційних суспільних процесів» № 0115U000456. Тема затверджена вченою радою Інституту гуманітарних і соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 7 від 29.02.2012) та узгоджена в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології НАПН України (протокол № 4 від 24.04.2012).

Мета дослідження – виявити особливості професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії та обґрунтувати можливості творчого використання прогресивних ідей цього досвіду у процесі забезпечення професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл в Україні.

Відповідно до мети дослідження визначено такі **завдання**:

- 1) дослідити професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл як науково-педагогічну проблему;
- 2) проаналізувати нормативно-правову базу та генезис стандартів професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії;
- 3) визначити особливості реалізації професійного розвитку вчителів у системі неперервної педагогічної освіти Австралії;
- 4) обґрунтувати науково-методичні рекомендації щодо використання прогресивних ідей та досвіду професійного розвитку вчителів Австралії в українській педагогічній реальності.

Об'єкт дослідження – система неперервної педагогічної освіти Австралії.

Предмет дослідження – особливості професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії.

Методологічною основою дослідження є положення теорії наукового пізнання явищ об'єктивної дійсності, філософські положення про різнобічний та гармонійний розвиток особистості, структурний та системний, змістовий та операційний підходи до аналізу педагогічних явищ, положення про взаємозв'язок освітніх, культурних, економічних, соціальних аспектів життєдіяльності суспільства, теоретичні основи професійного розвитку, урахування потреб і особливостей педагогів у процесі професійного розвитку та розвитку кар'єри вчителя, єдності теорії та практики, ідеї гуманізації освіти, неперервності освіти впродовж усього життя, а також принцип наступності та адаптації передового досвіду в педагогічній теорії та практиці.

Методи дослідження. Для розв'язання визначених у дослідженні завдань застосовано комплекс *теоретичних методів*: порівняльно-історичний метод, що сприяв вивченню документів, нормативно-правових актів та законів про освіту, науково-педагогічної літератури, навчальних планів і програм; індукція та дедукція – для збору дослідницького матеріалу, його узагальнення та інтерпретації окремих педагогічних явищ; логічний метод, що уможливив виявлення закономірностей створення понять та суджень у сфері професійного розвитку вчителів; аналітичний – з метою отримання різносторонніх відомостей про теоретичні та практичні аспекти неперервного професійного розвитку; описовий, статистичний, порівняльний, що дав змогу виявити

особливості професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії, його змістове наповнення, методи та форми його реалізації; прогностичний метод – з метою обґрунтування можливостей використання ідей та досвіду професійного розвитку вчителів Австралії в Україні; *емпіричних методів*: анкетування та інтерв'ювання вчителів загальноосвітніх шкіл, шкільних лідерів для збору первинної педагогічної інформації; анкетування та опитування науково-педагогічних працівників, адміністрації та студентів факультетів і шкіл освіти, представників педагогічних організацій та асоціацій Австралії для з'ясування особливостей співпраці із загальноосвітніми школами за допомогою сучасних ІТ-технологій; впровадження та експертиза придатності монографії.

Джерельна база: документи ООН, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ щодо статусу вчителя у ХХІ сторіччі; конститутивні державні документи про цілі та завдання шкільної освіти та якість педагогічної діяльності в Австралії: «Мельбурнська декларація щодо навчальних цілей для молодих австралійців» (*англ.* Melbourne Declaration on the Educational Goals for Young Australians), «Національні завдання для школи у ХХІ столітті» (*англ.* The Adelaide Declaration on National Goals for Schooling in the Twenty-first Century), «План для державних шкіл» (*англ.* Blueprint for Government Schools: Future Directions for Education in the Victorian Government School System), «Вчителі для ХХІ століття» (*англ.* Teachers for the 21st Century: Making the Difference), «Вчителі для майбутнього» (*англ.* Teachers for the Future), «Доповідь про консультації щодо майбутніх напрямів державної освіти та навчання» (*англ.* Report of the consultation on future directions for public education and training); австралійські національні стандарти професійного розвитку вчителів (*англ.* Australian Professional Standards for Teachers) та професійні стандарти вчителів штатів і територій Австралії; доповіді, звіти та офіційні документи урядів штатів і територій Австралії, Департаментів освіти країни; матеріали видань асоціацій та організацій вчителів; монографії та наукові збірники зарубіжних компаративістів з проблем дослідження; педагогічна періодика Австралії та інших країн (*Asia-Pacific Journal of Teacher Education, Australian Educational Researcher, Australian Journal of Teacher Education, Educational Leadership, International Journal of Education Research on Teacher Professional Lives, Teaching and Teacher Education*); наукові праці (монографії, дисертації, статті) вітчизняних науковців; матеріали науково-практичних конференцій, присвячених проблемам професійного розвитку вчителів та неперервної педагогічної освіти; програми підготовки вчителів загальноосвітніх шкіл та навчально-методична документація закладів системи неперервної педагогічної освіти Австралії.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що: *вперше* визначено особливості професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії (наявність національних стандартів професійного розвитку та їхня відповідність міжнародним освітнім тенденціям; комплексне поєднання потенціалу формального та неформального навчання; використання традиційних та інноваційних форм і методів професійного розвитку вчителів); *проаналізовано* нормативно-правову базу та *відстежено* генезис стандартів професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії, виокремлено

його періоди (I період (кінець ХХ століття) – досліджень зарубіжного досвіду; II період (2000–2010 рр.) – децентралізації процесу стандартизації; III період (2010 р. – сьогодні) – уніфікації стандартів професійного розвитку); *охарактеризовано* структуру сучасної неперервної педагогічної освіти: початкова педагогічна освіта (відбір абітурієнтів на освітньо-професійну програму підготовки педагога, освітньо-професійні програми підготовки бакалавра, магістра/ спеціаліста, доктора) та післядипломна педагогічна освіта (освітньо-професійні програми підготовки бакалавра, магістра/ спеціаліста, доктора; професійний розвиток), яку забезпечують відповідні органи, установи, організації (Міністерства освіти штатів та територій Австралії; університети, коледжі, інститути та інститути післядипломної освіти; Ради із реєстрації вчителів штатів та територій Австралії; професійні організації, асоціації та спілки вчителів, шкільних лідерів, директорів шкіл та незалежні провайдери; державні, приватні та католицькі школи); *обґрунтовано* науково-методичні рекомендації щодо використання прогресивних ідей та досвіду професійного розвитку вчителів Австралії в українській педагогічній реальності.

Уточнено зміст понять «професійний розвиток учителів», «професійне зростання», «особистісно-професійний розвиток».

Подальшого розвитку набула характеристика професійних знань, умінь і навичок, цінностей та ставлення сучасного вчителя загальноосвітньої школи.

У науковий обіг введено нові факти, теоретичні ідеї та підходи до професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл, обґрунтовані теоретиками і практиками Австралії.

Практичне значення дослідження полягає у тому, що результати дослідження, обґрунтовані провідні поняття і база даних, відображені у монографії «Професійний розвиток учителів: досвід Австралії», застосовують: студенти і викладачі вищих навчальних закладів під час вивчення дисциплін «Порівняльна педагогіка», «Порівняльна педагогіка вищої школи», «Актуальні проблеми інноваційного розвитку вищої освіти» для поглиблення знань у галузі професійного розвитку педагогів; вітчизняні науковці для проведення науково-педагогічних досліджень, а також для проектування подальшого розвитку неперервної педагогічної освіти в Україні.

Результати дослідження **впроваджено** у роботу Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 210-н від 10.11.2016); Національного університету «Львівська політехніка» (акт № 67-01-2203 від 21.11.2016); Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка № 1946 від 22.11.2016); Хмельницького національного університету (довідка № 59 від 14.11.2016); Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (довідка № 1724 від 14.11.2016).

Особистий внесок здобувача. У праці [4], опублікованій у співавторстві з Н. В. Мукан, автору належить характеристика нормативно-правової бази професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати виконаного дослідження обговорювали й отримали позитивну оцінку на наукових семінарах та засіданнях кафедри іноземних мов і кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка». Матеріали дослідження пройшли апробацію на науково-практичних конференціях: *міжнародних* – «Освіта і наука в умовах глобальних викликів» (Сімферополь–Судак, 2012); «Педагогіка і психологія: сучасні тенденції та чинники розвитку» (Одеса, 2013); «Проблеми та стан розвитку педагогічних та психологічних наук в Україні» (Київ, 2013); «Педагогіка і психологія сьогодення: теорія та практика» (Одеса, 2014); «Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні» (Львів, 2014); «Наукова дискусія: питання педагогіки та психології» (Київ, 2016); *всеукраїнській* – «Україна наукова» (Київ, 2009).

Вірогідність результатів дослідження забезпечено: методологічною обґрунтованістю вихідних позицій; використанням методів, що відповідають меті та завданням дослідження; аналізом науково-педагогічних джерел та нормативно-правової документації професійного розвитку вчителів Австралії; позитивними результатами впровадження матеріалів дослідження у роботу закладів системи вищої освіти України.

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження висвітлено у 15-ти працях (з них 14 одноосібні): 1 монографія, 5 статей – у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у науковому періодичному виданні іншої держави, 1 стаття – у виданні, що включене до наукометричних баз даних, 7 тез доповідей – у збірниках матеріалів конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Робота налічує вступ, три розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел (313 найменувань, з них 222 – іноземними мовами), 7 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 280 сторінок, основний зміст викладено на 197-ми сторінках. Робота містить 4 таблиці на 3-х сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність та доцільність дослідження; сформульовано проблему і ступінь її вивчення; визначено об'єкт, предмет, мету і завдання, методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів; вказано на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; висвітлено апробацію та впровадження результатів дослідження; зазначено особистий внесок здобувача та подано структуру дисертаційної роботи.

У першому розділі **«Професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії як науково-педагогічна проблема»** висвітлено результати аналізу базових понять і категорій професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл та історіографію проблеми дослідження.

З'ясовано, що професійний розвиток учителів є актуальною науково-педагогічною проблемою. Проаналізовано підходи низки українських та

зарубіжних науковців до визначення терміна «професійний розвиток учителів». З'ясовано, що професійний розвиток реалізується на основі гуманістичного, акмеологічного, особистісного, діяльнісного, змістового та інструментального підходів, а також системного, структурно-функціонального, аксіологічного, андрагогічного, інтеркультурного, компетентнісного та конструктивістського.

Подано авторське визначення професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл як неперервного процесу поглиблення знань, удосконалення умінь і навичок, формування цінностей та ставлення, що розпочинається на етапі початкової підготовки вчителя і триває впродовж усієї фахової діяльності педагога. Його метою є удосконалення процесу навчання та викладання, покращення діяльності школи і професійної спільноти загалом.

Проаналізовано функції професійного розвитку (розширення, відновлення, зростання), а також стимули до професійного розвитку (особистий, системний).

Досліджено етапи розвитку феномену і трактування поняття «професійний розвиток», визначені австралійськими науковцями Ш. Гранді та Дж. Робінсон: I етап (1960–1970 рр. – післядипломна освіта як професійний розвиток), II етап (1980-ті роки – школа як місце професійного розвитку, інтерес до освітньої реформи), III етап (1990-ті роки – професійний розвиток як компонент трудових домовленостей, а не особистих рішень учителів).

Проаналізовано найпоширеніші класифікації етапів розвитку кар'єри вчителів (Р. Макліна та П. Мак-Кензі, М. Хубермана), а також інші чинники, які впливають на професійне зростання педагогів (біографія, попередній досвід тощо).

Доведено, що професійний розвиток та освітні реформи є взаємозв'язаними, а покращення результатів навчання учнів залежить від ефективного та відповідного професійного розвитку. Проаналізовано принципи високоефективного професійного розвитку, який відповідає потребам педагогів, на основі положень зарубіжних дослідників (В. Хоулі, Л. Валлі, Д. Кларке, Р. Елмора). Наголошено, що професійний розвиток ґрунтується на засадах неперервності освіти, а створення необхідних умов для професійного розвитку вчителів є одним із ключових завдань сучасних освітніх реформ.

З'ясовано, що професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії є предметом наукового інтересу як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Предметом досліджень вітчизняних науковців є тенденції реформування вищої освіти Австралії, полікультурна освіта австралійських учителів, професійна підготовка вчителів в університетах та розвиток педагогічної освіти в Австралії, підготовка педагогів до роботи з обдарованими дітьми, а також організаційно-педагогічні умови професійного розвитку вчителів середніх шкіл Австралії.

Доведено, що професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії є зоною посиленого наукового зацікавлення зарубіжних дослідників, що засвідчує низка публікацій у провідних зарубіжних педагогічних виданнях. З'ясовано, що зарубіжні дослідники вивчають такі різноманітні аспекти проблеми професійного розвитку педагогів, як ефективна початкова педагогічна освіта, плавний перехід від теорії до практики викладання,

особливості реалізації програм професійного розвитку, впровадження інноваційних методів та форм професійного розвитку, активне використання інформаційно-комунікаційних технологій, посилена увага до проблем навчання корінного населення Австралії, переваги та недоліки програм професійного розвитку, відгуки вчителів та учнів, практичне значення цих програм для педагогів, поглиблення їхніх знань, удосконалення практики і покращення результатів навчання учнів.

У другому розділі **«Професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії у нормативно-правовому дискурсі»** розглянуто професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії крізь призму нормативно-правової документації та еволюцію стандартів професійного розвитку вчителів.

Проаналізовано програмні документи, затверджені міністрами освіти штатів і територій Австралії, що визначають роль і місце освіти в країні, її цілі та засоби їхнього досягнення, бачення педагогічної професії майбутнього. Зокрема, виконано аналіз таких документів, як «Мельбурнська декларація щодо навчальних цілей для молодих австралійців та засоби їхнього досягнення» (2008), Аделаїдська декларація «Національні завдання для школи у XXI столітті» (1999), «План для державних шкіл» штату Вікторія (2003), «Вчителі для XXI століття» (2000), «Вчителі для майбутнього» (2004), «Доповідь про консультації щодо майбутніх напрямів державної освіти та навчання» (2005).

З'ясовано, що професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії займає важливе місце у контексті соціокультурного та економічного розвитку суспільства. Доведено, що освіта є першочерговим завданням урядів штатів та територій Австралії. Її фінансування, зокрема професійний розвиток учителів, становить одну із найбільших статей державних видатків. Ґрунтовна шкільна освіта відіграє ключову роль у побудові демократичного, справедливого та полікультурного суспільства, сприяє формуванню успішних, креативних особистостей, активних громадян держави. Виконання цих завдань покладено безпосередньо на вчителів, які використовують потенціал співпраці зі шкільними лідерами, батьками, громадськістю, департаментами освіти та урядом.

Досліджено еволюцію стандартів професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії, що бере початок від проведення досліджень у галузі стандартизації, децентралізації та уніфікації.

Проаналізовано зміст професійних стандартів учителів штату Новий Південний Уельс, що покладені в основу національних стандартів. Окреслено також професійні стандарти вчителів інших штатів та територій Австралії, описано особливості переходу до національних стандартів професійного розвитку. Зазначено, що стандарти вчителя-початківця та досвідченого вчителя є підставою для обов'язкової сертифікації, а висококваліфікованого вчителя і лідера – для добровільної сертифікації. З'ясовано, що стандарти професійного розвитку учителів загальноосвітніх шкіл Австралії забезпечують неперервне зростання педагога, визначають зміст професійного розвитку, а також слугують

основою для планування, оцінювання професійного розвитку вчителів, акредитації програм початкової педагогічної освіти.

У третьому розділі **«Реалізація професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл у системі неперервної педагогічної освіти Австралії»** охарактеризовано сучасну систему неперервної педагогічної освіти Австралії, виокремлено особливості професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії та України, обґрунтовано науково-методичні рекомендації щодо творчого використання прогресивних ідей та досвіду професійного розвитку вчителів Австралії в українській педагогічній реальності.

Сучасна система неперервної педагогічної освіти Австралії є гнучкою, багаторівневою та багатофункціональною. З'ясовано, що початкову педагогічну освіту майбутні вчителі можуть здобути в університетах, коледжах, інститутах та закладах післядипломної освіти (вони, здебільшого, є державними) всіх штатів і територій Австралії.

Виконано аналіз спеціальностей та освітніх рівнів, що пропонують вищі навчальні заклади Австралії, здійснюється підготовка майбутніх учителів для дошкільної, початкової та середньої освіти, роботи із дітьми з особливими потребами, з учнями – представниками корінного населення, а також для спеціальної освіти.

З'ясовано, що освітні рівні педагогічної освіти поділяють на дві основні категорії: базова освіта (бакалавр), одно- або двоступеневі програми тривалістю 4–5 років; повна вища або додаткова освіта (бакалавр з відзнакою, магістр, спеціаліст) тривалістю 1–2 роки. Програми спеціаліста освіти дають змогу особам із базовою освітою здобути додаткову спеціалізацію з педагогіки. Магістерські програми, окрім спеціалізації із початкової чи середньої освіти, пропонують також освітньо-професійні програми магістра з оцінювання, освіти для обдарованих дітей, спеціальної освіти, освітнього лідерства, магістра з вищої освіти.

Встановлено, що факультети та школи освіти університетів Австралії є центрами неперервної педагогічної освіти. Вони пропонують програми початкової, післядипломної та додаткової педагогічної освіти, програми професійного розвитку вчителів, а також проводять дослідження і впроваджують програми професійного розвитку педагогів, активно співпрацюють зі школами та іншими інституціями системи освіти.

Досліджено австралійську систему кваліфікацій, яка складається з десяти рівнів і забезпечує гнучкість та багаторівневність освіти, можливість переходу від одного освітнього рівня до іншого.

Висвітлено основні характеристики сучасних програм початкової педагогічної освіти, а також їхні рівні. З'ясовано, що основним завданням педагогічних програм в Австралії є підготовка висококваліфікованих учителів, здатних фахово функціонувати у сучасному суспільстві. Освітні рівні початкової педагогічної освіти Австралії (бакалавр, магістр, спеціаліст) залежать від попереднього досвіду.

Особливостями програм початкової педагогічної освіти Австралії є інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій, отримання професійного

досвіду під керівництвом ментора, ведення портфоліо, рефлексивна практика. З'ясовано, що акредитація курсів початкової педагогічної освіти належить до компетенції університетів, а за реєстрацію чи ліцензування вчителів відповідають департаменти освіти штатів і територій Австралії.

Проаналізовано структуру та функції органів із реєстрації вчителів штатів і територій Австралії, до компетенції яких належить реєстрація/ сертифікація вчителів, акредитація програм початкової педагогічної освіти, схвалення провайдерів програм професійного розвитку, моніторинг дотримання педагогами стандартів і професійної етики, перевірка вчителів на відповідність педагогічній професії, забезпечення вчителів належною та своєчасною інформацією. До складу Рад із реєстрації вчителів входять представники державних та приватних шкіл, шкільні лідери, представники університетів та особи, призначені міністрами освіти та департаментами освіти штатів і територій Австралії.

Виконано аналіз організації професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії, зокрема, методів та форм, що ґрунтуються на принципах ефективного професійного навчання: команди професійного навчання (проведення дослідження, перевірка роботи учнів, вивчення уроку, навчальні групи, обговорення кейсів), спостереження, менторство, коучинг, внутрішні програми закладу, зовнішній консультант/ друг-критик, зовнішні семінари, акредитовані курси, структуроване професійне читання, особисте професійне читання, практика/ відвідування школи, навчання он-лайн і розмови на професійну тематику. Виокремлено переваги та недоліки методів і форм професійного розвитку, а також особливості їхнього використання.

Висвітлено моделі професійного розвитку майбутніх учителів у межах співпраці між школою та університетом (спостереження за роботою вчителів, участь у позакласній діяльності, практика викладання).

З'ясовано, що методи та форми професійного розвитку на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій охоплюють сертифіковані курси при університетах («Комп'ютерні програми для викладання та навчання»), програми за ініціативи організацій роботодавців («Технології у навчанні та викладанні», «Комп'ютерні програми у початковій школі», програми Центру дослідження інформаційних технологій) та школи-маяки («Навігатор», «Технологічна школа майбутнього»), а також дискусії в електронній мережі та участь у конференціях, пов'язаних з ІКТ. Охарактеризовано модель професійного розвитку вчителів на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій, розроблену в Університеті Тасманії, а також проаналізовано окремі предмети, пов'язані з використанням ІКТ в освіті.

Виокремлено особливості професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл України. З'ясовано, що він ґрунтується на відповідній нормативно-правовій документації, у якій визначено кваліфікаційні категорії та педагогічні звання вчителів. Встановлено, що необхідною умовою отримання кваліфікаційної категорії є проходження педагогічними працівниками атестації та курсів підвищення кваліфікації. Традиційно курси підвищення кваліфікації

педагогічних працівників пропонують обласні інститути післядипломної педагогічної освіти. Проаналізовано діяльність комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти». З'ясовано, що інститут здійснює наукове та методичне забезпечення системи післядипломної педагогічної освіти Львівської області, провадить підвищення кваліфікації та перепідготовку педагогічних працівників, а також теоретичні та прикладні дослідження.

Обґрунтовано науково-методичні рекомендації щодо використання прогресивних ідей та досвіду професійного розвитку вчителів Австралії в українській педагогічній реальності, таких як:

- визначення *профілю сучасного вчителя* загальноосвітньої школи, який є рефлексивним практиком, що володіє ґрунтовними знаннями предмета, методики його викладання, має необхідні уміння та навички, цінності і ставлення для роботи з учнями, регулярно розмірковує над своєю практикою та вдосконалює її: він ефективно спілкується з учнями, колегами, шкільними лідерами та батьками, усвідомлює необхідність неперервного професійного розвитку та активно залучається до нього; педагог регулярно звітує про результати навчання учням, колективу школи та батькам, використовуючи об'єктивні критерії та методики оцінювання; знає нормативно-правову базу освіти, педагогічної діяльності в Україні, ознайомлений з правилами професійної етики та неухильно їх дотримується; справедливо та неупереджено ставиться до учнів незалежно від їхнього соціального статусу, національності, мови, успішності тощо;
- розвиток *освітньої політики*: переосмислення вже існуючої та формування нової концепції освіти в Україні, визначення місії, цілей і завдань школи, ролі та місця вчителя у ній з урахуванням провідних світових тенденцій та багатого тисячолітнього досвіду педагогічної думки й освітньої практики нашої країни; запровадження широкомасштабних консультацій з метою визначення думки експертів у галузі освіти, науковців, педагогів, батьків та усіх небайдужих громадян та на їхній основі формування національних завдань для школи і засобів їхнього досягнення у XXI ст.;
- забезпечення *професійного розвитку педагогів*: запровадження обов'язкового ліцензування чи реєстрації вчителів, сертифікації за бажанням учителя; впровадження інноваційних методів та форм професійного розвитку педагогів відповідно до їхніх потреб і потреб шкіл; зміщення акцентів на школу як місце реалізації професійного розвитку; використання потенціалу лідерства, формального та неформального, як чинника розвитку школи і професійного розвитку педагогів; формування розуміння та усвідомлення відповідальності вчителя перед школою, батьками, суспільством за власну педагогічну діяльність, результати навчання учнів, адекватне оцінювання їхніх навчальних досягнень, а також неухильне дотримання професійної етики;
- реформування *початкової освіти вчителів*: запровадження сучасних програм початкової педагогічної освіти, які охоплюватимуть такі інноваційні компоненти, як широке використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, ведення портфоліо студентами – майбутніми вчителями, рефлексивна

практика, отримання професійного досвіду під керівництвом ментора; запровадження програм педагогічної освіти для залучення фахівців різних спеціальностей до роботи в школі (такі програми спрямовані на ґрунтовну підготовку в галузі педагогіки, методики викладання предмета, психології, педагогічних стратегій та технологій); запровадження програм подвійних спеціалізацій з метою забезпечення різноманітних можливостей для працевлаштування (наприклад, бакалавр освіти/ бакалавр гуманітарних наук тощо); удосконалення відбору майбутніх студентів (окрім результатів зовнішнього незалежного оцінювання, слід проводити бесіди щодо мотивації абітурієнтів, оскільки педагогічна діяльність – професія за покликанням, кар'єра свідомого вибору);

– запровадження *програми введення в професію для вчителів-початківців*: упродовж першого року роботи в школі надання всебічної підтримки з боку досвідчених колег, керівництва школи задля збереження їхнього ентузіазму, бажання працювати, впроваджувати власні ініціативи у педагогічну діяльність, залишатись працювати в школі надалі за допомогою програм введення в професію молодих педагогів;

– забезпечення фінансового, часового, нормативно-правового аспектів *професійного розвитку досвідченим учителям*: надання відповідних можливостей для професійного розвитку: участь у програмах професійного розвитку з метою оновлення знань, виконання нових ролей у школі (шкільний лідер, ментор, коучер, наставник, керівник команди професійного навчання та ін.).

ВИСНОВКИ

На основі виконаного порівняльно-педагогічного дослідження проаналізовано професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії та зроблено такі висновки:

1. Виконаний аналіз науково-теоретичних джерел засвідчує актуальність проблеми професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл. З'ясовано, що професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл – це комплексний соціальний і культурний феномен та поліфункціональна система взаємоз'язаних компонентів, а також неперервний процес поглиблення знань, удосконалення вмінь і навичок, формування цінностей та ставлення, що розпочинається на етапі початкової підготовки вчителів і триває впродовж усієї фахової діяльності, а його метою є удосконалення процесу навчання та викладання, покращення діяльності школи і професійної спільноти загалом. У його основу покладено різноманітні наукові підходи (системний, структурно-функціональний, андрагогічний, компетентнісний, особистісний, змістовий, діяльнісний, конструктивістський, гуманістичний, акмеологічний, аксіологічний, інструментальний, інтеркультурний). Проаналізовано класифікації етапів розвитку кар'єри вчителів і чинники (особисті, соціальні, культурні, професійне середовище, колеги, педагогічні уподобання, етап розвитку кар'єри тощо), які впливають на професійне зростання педагогів.

Доведено, що професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії займає одне з чільних місць у наукових розвідках як вітчизняних (питання реформування вищої освіти Австралії, полікультурна освіта австралійських учителів, підготовка вчителів в університетах Австралії, підготовка до роботи з обдарованими дітьми, організаційно-педагогічні умови професійного розвитку вчителів середніх шкіл Австралії), так і зарубіжних (різноманітні аспекти проблеми професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії, переваги та недоліки програм професійного розвитку, впровадження інноваційних форм та методів професійного розвитку, забезпечення плавного переходу від початкової педагогічної освіти до практики викладання) науковців.

2. Простежено генезис стандартів професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії, який займає провідне місце в контексті соціокультурного та економічного розвитку суспільства, що відображено у низці програмних документів, затверджених міністрами освіти штатів і територій Австралії. Виокремлено три періоди: I період (кінець ХХ століття) – досліджень зарубіжного досвіду; II період (2000–2010 рр.) – децентралізації процесу стандартизації; III період (2010 р. – сьогодні) – уніфікації стандартів професійного розвитку.

Визначено, що в Австралії на початку ХХІ ст. професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл реалізується відповідно до національних стандартів, що визначають знання, уміння, навички та ставлення педагогів. Структура стандартів охоплює чотири етапи кар'єри вчителя (вчитель-початківець, досвідчений учитель, висококваліфікований учитель, лідер), три компоненти (професійні знання, професійна практика, професійна взаємодія) та сім стандартів (обізнаність із учнями та тим, як вони навчаються; знання предмета та методики його викладання; планування та ефективне викладання і навчання; створення та підтримування сприятливого і безпечного навчального середовища; оцінювання та звітування про навчання учнів; залучення до професійного навчання; професійне спілкування з колегами, батьками/опікунами, громадськістю).

3. Охарактеризовано систему неперервної педагогічної освіти Австралії та визначено, що вона охоплює кілька рівнів, які є взаємозв'язаними та взаємодоповнювальними. До повноважень Міністерств освіти штатів та територій Австралії належить розвиток політики у галузі неперервної педагогічної освіти, фінансування освіти та програм професійного розвитку педагогів. Університети, коледжі, інститути та інститути післядипломної освіти здійснюють початкову та післядипломну підготовку вчителів, розробку програм професійного розвитку педагогів, провадять педагогічні дослідження. Ради із реєстрації вчителів штатів та територій Австралії виконують функції регулювання розвитку педагогічної професії, ліцензування та сертифікації вчителів, моніторингу дотримання стандартів професійного розвитку й професійної етики, організації співпраці з міністерствами освіти, школами, університетами та педагогічними спілками задля професійного розвитку вчителів. Професійні організації, асоціації та спілки вчителів, шкільних лідерів,

директорів шкіл та незалежні провайдери розробляють програми професійного розвитку вчителів, а державні, приватні та католицькі школи Австралії забезпечують можливості професійного розвитку вчителів на місцях.

З'ясовано, що сучасна неперервна педагогічна освіта ґрунтується на австралійській системі кваліфікацій, яка охоплює десять рівнів і забезпечує гнучкість, багаторівневність та багатофункціональність. Їй притаманна така структура: початкова педагогічна освіта (відбір абітурієнтів на освітньо-професійну програму підготовки педагога, освітньо-професійні програми підготовки бакалавра, магістра / спеціаліста, доктора); післядипломна педагогічна освіта (освітньо-професійні програми підготовки бакалавра, магістра / спеціаліста, доктора; професійний розвиток).

В Австралії початкову педагогічну освіту можна здобути в усіх штатах та територіях. Школи та факультети освіти університетів, коледжі, інститути й заклади післядипломної освіти пропонують програми початкової педагогічної освіти базового рівня (бакалавр, тривалістю 4–5 років), повної вищої педагогічної освіти (бакалавр з відзнакою, магістр, тривалістю 1–2 роки) та додаткової освіти (спеціаліст, тривалістю 1–2 роки) для усіх рівнів шкільної освіти, а також спеціальної освіти та освіти корінного населення.

Доведено, що професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії ґрунтується на національних стандартах, що передбачають освоєння або поглиблення знань, формування та розвиток умінь і навичок, розвиток професійних цінностей за допомогою використання формального (забезпечується офіційними провайдерами: воркшопи, семінари, навчання онлайн; школами та роботодавцями: дні професійного розвитку, проведення дослідження, проекти, менторство; організаторами конференцій, семінарів, друкованими педагогічними засобами) та неформального (читання та обговорення фахової літератури; професійні чи колегіальні зустрічі, обговорення професійної практики; участь у роботі творчих груп) навчання.

4. Обґрунтовано науково-методичні рекомендації щодо використання прогресивних ідей та досвіду професійного розвитку вчителів Австралії в українській педагогічній реальності. Науково-методичні рекомендації стосуються формування профілю сучасного вчителя загальноосвітньої школи, початкової освіти вчителів, освітньої політики, діяльності вчителів-початківців та досвідчених учителів. Вони призначені для вчителів, викладачів педагогічних ВНЗ, науковців, шкільних лідерів, політиків у галузі освіти, закладів неперервної педагогічної освіти України, а також для всіх, кого цікавить проблема професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл. Представлено профіль сучасного вчителя загальноосвітньої школи як рефлексивного практика, який володіє необхідними знаннями, вміннями, навичками та ставленням для роботи з учнями, регулярно розмірковує над своєю практикою та вдосконалює її, активно залучається до професійного розвитку. У початковій освіті рекомендовано осучаснити програми педагогічної підготовки, запровадити більш структуроване проходження педагогічної практики.

Учителям-початківцям необхідно надавати всебічну підтримку, а також запровадити програми введення у професію молодих педагогів. Досвідченим учителям варто надати відповідні можливості для професійного розвитку (програми професійного розвитку з оновлення знань досвідчених педагогів, виконання нових ролей у школі).

Необхідно сформувати нову концепцію освіти, визначити місію, цілі та завдання школи, роль і місце вчителя за допомогою розширених консультацій з громадськістю. Доцільно запровадити обов'язкове ліцензування вчителів, впроваджувати інноваційні методи та форми професійного розвитку, а також переосмислити ті, які широко використовують. Необхідно, щоб школа стала місцем для здійснення професійного розвитку, в якій використовують потенціал лідерства, високий рівень відповідальності керівників шкіл та педагогів перед суспільством.

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми. До перспективних напрямів подальших наукових розвідок належить характеристика інноваційних програм професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії, детальний аналіз ефективних методів та форм професійного розвитку педагогів, а також вивчення особливостей програм педагогічної освіти австралійських університетів та коледжів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації, що відображають основні наукові результати дисертації

Монографія

1. Яремко Г. В. Професійний розвиток учителів: досвід Австралії : монографія / Г. В. Яремко. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 140 с.

Публікації у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях, що включені до наукометричних баз даних

2. Яремко Г. В. Методы и формы профессионального развития учителей общеобразовательных школ Австралии на основе использования информационно-коммуникационных технологий / Г. В. Яремко // Вестник Академии Педагогических Наук Казахстана. – 2014. – 4 (60). – С. 11–16.
3. Яремко Г. В. Теоретичні засади професійного розвитку педагогів / Г. В. Яремко // Молодий вчений. Науковий журнал. – 2016. – № 12 (39). – С. 554–558.

Публікації у наукових фахових виданнях України

4. Яремко Г. В. Професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій: нормативно-правова база / Н. В. Мукан, Г. В. Яремко // Педагогічні науки:

теорія, історія, інноваційні технології. Науковий журнал. – 2012. – № 4 (22). – С. 149–156.

5. Яремко Г. В. Структурно-функціональна характеристика сучасної системи неперервної педагогічної освіти Австралії / Г. В. Яремко // Порівняльна професійна педагогіка. Науковий журнал. – 2013. – № 2 (6). – С. 139–147.

6. Яремко Г. В. Контент-аналіз професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл штату Новий Південний Уельс (Австралія) / Г. В. Яремко // Імідж сучасного педагога. Науково-практичний журнал. – 2014. – 1(140). – С. 31–34.

7. Яремко Г. В. Моделі професійного розвитку австралійських учителів / Г. В. Яремко // Педагогічні науки. Збірник наукових праць. – 2014. – № 61–62. – С. 103–108.

8. Яремко Г. В. Ефективний професійний розвиток педагогів: принципи та компоненти / Г. В. Яремко // Молодь і ринок. Щомісячний науково-педагогічний журнал. – 2017. – № 2 (145). – С. 164–168.

Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

9. Яремко Г. В. Педагогічна підготовка вчителів Австралії / Г. В. Яремко // Україна наукова : Матеріали шостої Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. – Київ, 2009. – Ч. 4. – С. 64–65.

10. Яремко Г. В. Нормативно-правова база професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії / Г. В. Яремко // Освіта і наука в умовах глобальних викликів : V міжнар. наук.-прак. конф. (7–9 червня 2012 р.) : тези доповідей. – Сімферополь : Кримський інститут бізнесу, 2012. – С. 183–186.

11. Яремко Г. В. Зміст професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії / Г. В. Яремко // Педагогіка і психологія: сучасні тенденції та чинники розвитку : міжнар. наук.-прак. конф. (1–2 лютого 2013 р.) : збірник наукових робіт. – Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки», 2013. – С. 48–50.

12. Яремко Г. В. Зміст професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії: перехід до національних стандартів професійного розвитку / Г. В. Яремко // Проблеми та стан розвитку педагогічних та психологічних наук в Україні : міжнар. наук.-практ. конф. (22 червня 2013 р.) : збірник тез наукових робіт. – К. : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2013. – С. 21–25.

13. Яремко Г. В. Початкова підготовка вчителів в Австралії: структурно-функціональна характеристика / Г. В. Яремко // Педагогіка і психологія сьогодення: теорія та практика : міжнар. наук.-практ. конф. (21–22 лютого 2014 р.) : збірник наукових робіт. – Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки», 2014. – С. 79–82.

14. Яремко Г. В. Інформаційно-комунікаційні технології у початковій освіті вчителів Австралії / Г. В. Яремко // Педагогіка та психологія: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні : міжнар. наук.-практ. конф. (28–29 березня 2014 р.) : збірник тез наукових робіт. – Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2014. – С. 66–70.

15. Яремко Г. В. Особисті чинники у професійному розвитку педагогів / Г. В. Яремко // Наукова дискусія: питання педагогіки та психології : міжнар. наук.-практ. конф. (2-3 грудня 2016 р.) : збірник тез наукових робіт. – К. : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2016. – С. 32–35.

АНОТАЦІЇ

Яремко Г. В. Професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – Загальна педагогіка та історія педагогіки. – Національний університет «Львівська політехніка», Міністерство освіти і науки України. – Львів, 2017.

У дисертаційній роботі на основі виконаного порівняльно-педагогічного дослідження визначено особливості професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії (наявність національних стандартів професійного розвитку та їхня відповідність міжнародним освітнім тенденціям; комплексне поєднання потенціалу формального та неформального навчання; використання традиційних та інноваційних форм і методів професійного розвитку вчителів); проаналізовано нормативно-правову базу та простежено генезис стандартів професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії, виокремлено його періоди (I період (кінець ХХ століття) – досліджень зарубіжного досвіду; II період (2000–2010 рр.) – децентралізації процесу стандартизації; III період (2010 р. – сьогодні) – уніфікації стандартів професійного розвитку); охарактеризовано структуру сучасної неперервної педагогічної освіти: початкова педагогічна освіта (відбір абітурієнтів на освітньо-професійну програму підготовки педагога, освітньо-професійні програми підготовки бакалавра, магістра/ спеціаліста, доктора) та післядипломна педагогічна освіта (освітньо-професійні програми підготовки бакалавра, магістра/ спеціаліста, доктора; професійний розвиток), яку забезпечують відповідні органи, установи, організації (Міністерства освіти штатів та територій Австралії; університети, коледжі, інститути та інститути післядипломної освіти; Ради із реєстрації вчителів штатів та територій Австралії; професійні організації, асоціації та спілки вчителів, шкільних лідерів, директорів шкіл та незалежні провайдери; державні, приватні та католицькі школи); розроблено науково-методичні рекомендації щодо використання прогресивних ідей та досвіду професійного розвитку вчителів Австралії в українській педагогічній реальності.

Уточнено зміст понять «професійний розвиток учителів», «професійне зростання», «особистісно-професійний розвиток».

Подальшого розвитку набула характеристика професійних знань, умінь і навичок, цінностей та ставлення сучасного вчителя загальноосвітньої школи.

У науковий обіг введено нові факти, теоретичні ідеї та підходи до професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл, обґрунтовані теоретиками і практиками Австралії.

Ключові слова: Австралія, вчителі загальноосвітніх шкіл, професійний розвиток, стандарти професійного розвитку, неперервна педагогічна освіта.

Яремко Г. В. Профессиональное развитие учителей общеобразовательных школ Австралии. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.01 – Общая педагогика и история педагогики. – Национальный университет «Львівська політехніка», Министерство образования и науки Украины. – Львов, 2017.

В диссертационной работе на основании исполненного сравнительно-педагогического исследования определены особенности профессионального развития учителей общеобразовательных школ Австралии (наличие национальных стандартов профессионального развития и их соответствие международным образовательным тенденциям; комплексное сочетание потенциала формальной и неформальной учебы; использование традиционных и инновационных форм и методов профессионального развития учителей). Проанализирована нормативно-правовая база и прослежен генезис стандартов профессионального развития учителей общеобразовательных школ, выделены его периоды (I период (конец XX века) – исследований зарубежного опыта; II период (2000–2010 гг.) – децентрализации процесса стандартизации; III период (2010 г. – до сих пор) – унификации стандартов профессионального развития).

Представлена характеристика структуры современной системы непрерывного педагогического образования: начальное педагогическое образование (отбор абитуриентов на образовательно-профессиональную программу подготовки педагога, образовательно-профессиональные программы подготовки бакалавра, магистра / специалиста, доктора) и последипломное педагогическое образование (образовательно-профессиональные программы подготовки бакалавра, магистра / специалиста, доктора; профессиональное развитие), которое обеспечивают соответственные органы, учреждения, организации: Министерства образования штатов и территорий Австралии; университеты, колледжи, институты и институты последипломного образования; Советы по регистрации учителей штатов и территорий Австралии; профессиональные организации, ассоциации и союзы учителей, школьных лидеров, директоров школ и независимые провайдеры; государственные, частные и католические школы. Обоснованы научно-методические рекомендации по использованию возможностей прогрессивных идей и опыта профессионального развития учителей Австралии в украинской педагогической реальности.

Уточнено содержание понятий «профессиональное развитие учителей», «профессиональный рост», «лично-профессиональное развитие».

Дальнейшее развитие приобрела характеристика профессиональных знаний, умений и навыков, ценностей и отношения современного учителя общеобразовательной школы.

В научный обиход введены новые факты, теоретические идеи и подходы к профессиональному развитию учителей общеобразовательных школ, обоснованные теоретиками и практиками Австралии.

Ключевые слова: Австралия, учителя общеобразовательных школ, профессиональное развитие, стандарты профессионального развития, непрерывное педагогическое образование.

Yaremko H. V. Professional development of public school teachers in Australia. – On the rights of manuscript.

The thesis for the Degree of Candidate of Pedagogical Sciences in the specialty 13.00.01 – The General Pedagogy and History of Pedagogy. – Lviv Polytechnic National University, Ministry for Education and Science of Ukraine. – Lviv, 2017.

The peculiarities of Australian public school teachers' professional development on the basis of comparative pedagogical research have been determined in the dissertation thesis. Namely, they are: the availability of national teacher professional development standards and their accordance with the international educational tendencies; complex combination of formal and informal professional learning; using of traditional and innovative forms and methods of teacher professional development.

Teacher professional development as scientific and educational problem on the grounds of different approaches (system, structural and functional, andragogical, competency, personal, constructivist, activity, humanistic, acmeological, axiological, content, instrumental, intercultural) has been highlighted. It is defined as a complex social and cultural phenomenon and multifunctional system of interconnected elements as well as the continuing process of deepening knowledge, perfecting skills, forming values and attitudes starting at the point of initial teacher education and continuing through all professional activity, the aim of which is enhancing the learning and teaching process, improving the performance of schools and professional communities in general. The classifications of teacher career development stages as well as factors (personal, social, cultural factors, working environment, colleagues, educational preferences, career development stage etc.) influencing teacher professional growth have been analyzed.

Legislative basis has been analyzed and genesis of Australian public school teachers' professional development standards has been traced. Its periods have been defined (I period (end of the 20th century) – investigations of foreign experience; II period (2000 – 2010) – decentralization of standardization process; III period (2010 – till now) – unification of professional development standards). It has been argued that teacher professional development is essential in the context of improving school performance, gaining thorough education by students, development of students' unique skills and talents, bringing up worthy citizens of a democratic equitable multicultural state.

It has been clarified that at the beginning of the 21st century public school teachers' professional development is carried out according to National standards specifying knowledge, skills and attitudes of teachers in Australia. The framework of standards includes four career stages of teachers (Graduate, Proficient, Highly Accomplished and Lead), three domains of teaching (professional knowledge, professional practice and professional engagement) and seven standards (know students and how they learn; know content and how to teach it; plan for and implement effective teaching and learning; create and maintain supportive and safe learning environments; assess, provide feedback on student learning; engage in professional learning; engage professionally with colleagues, parents/ carers and the community).

The structure of contemporary continuing teacher education consisting of initial teacher education (selection of future students for teacher education programs, programs for obtaining the degree of Bachelor, Master, Diploma / Certificate of Education, PhD programs) and in-service teacher education (programs for obtaining the degree of Bachelor, Master, Diploma / Certificate of Education, PhD programs, professional development) has been specified. Relevant bodies, institutions and organizations support its functioning. Namely, they are: Ministries for Education of Australian states and territories; universities, colleges, institutes and TAFE institutes; Teacher Registration Boards of Australian states and territories; professional organizations, associations and unions of teachers, school leaders, principals as well as independent providers; state, private and catholic schools.

Scientific and methodological recommendations concerning the opportunities of using advanced ideas and teacher professional development experience of Australia in Ukrainian educational environment have been elaborated. The recommendations pertain to educational policy, initial teacher education, forming the profile of modern public school teacher as well as recommendations for graduate and experienced teachers. It is necessary that school should become the place for professional development. It is advisable to use the potential of leadership, realize the responsibility of teachers and school leaders before the society.

Keywords: Australia, public school teachers, professional development, professional development standards, continuing teacher education.